

Sygn. akt VI A Ca 1100/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Krystyna Karolus – Franczyk

Sędzia SA – Anna Orłowska

Sędzia SA – Regina Owczarek – Jędrasik (spr.)

Protokolant: – sekretarz sądowy Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2012 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko Przedsiębiorstwu (...) S.A. w P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 2 kwietnia 2010 r., sygn. akt XX GC 251/09

I. oddała apelację;

II. zasądza od Przedsiębiorstwa (...) S.A. w P. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego oraz kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sygn. akt VIA Ca 1100 / 12

UZASADNIENIE

Powódka (...) S. A. w W. / poprzednia firma Przedsiębiorstwo (...) S. A. w S. / wniosła o zasądzenie od pozwanej - Przedsiębiorstwa (...) S. A. w P. kwoty 236.943,77 zł wraz z odsetkami ustawowymi.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2010r. , sygn. akt XXGC 251 /09 Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanej na rzecz powódki dochodzoną kwotę wraz z ustawowymi odsetkami i orzekł o kosztach.

Sąd Okręgowy ustalił, że 20 listopada 2000r. (...) S. A. w B., której następcą prawnym jest (...) S.A. w W., zawarła z powódką umowę nr (...) o udostępnienie prawa drogi. Przedmiotem umowy było zamontowanie urządzeń telekomunikacyjnych powódki na terenie i urządzeniach stanowiących własność (...) S.A. oraz wykupienie przez (...) S.A. od powódki po zakończeniu inwestycji określonych włókien światłowodowych. W umowie strony ustaliły opłaty za

udostępnienie prawa drogi, wykorzystanie kanału kablowego na terenie stacji (...) Spółki (...), umieszczenie urządzeń powódki w wyznaczonych pomieszczeniach Spółki (...) i energię elektryczną.

W paragrafie trzecim umowy Spółka (...) zezwoliła na budowę sieci optotelekomunikacyjnej, pozwalającej powódce prowadzić działalność statutową. Strony ustaliły terminy zakończenia inwestycji. Umowa została zawarta na 15 lat z możliwością przedłużenia okresu jej obowiązywania.

Na podstawie porozumienia zawartego 29 czerwca 2005r. przez powódkę i (...) sp. z o.o. w P., Spółka (...) uzyskała prawo do używania od dnia przekazania po 60 włókien światłowodowych w kablu światłowodowym na odcinkach K. – granica państwa, O. / D. – K. oraz granica państwa – R. / Czechy/.

Następnie 29 czerwca 2005r. powódka sprzedała Spółce (...) 60 włókien światłowodowych w kablu światłowodowym na odcinku K. – granica państwa. Strony umowy postanowiły, że przekazanie światłowodów nastąpi 14 lipca 2005r.

Z dniem 30 czerwca 2005r. powódka przeniosła na rzecz Spółki (...) prawa i obowiązki wynikające z umowy nr (...) o udostępnienie prawa drogi z dnia 20 listopada 2000r. Ponadto powódka zobowiązała się do uzyskania zgody Spółki (...) na przeniesienie praw i obowiązków wynikających z umowy z dnia 20 listopada 2000r. Powódka oświadczyła też, że według stanu na 30 czerwca 2005r. zostały zapłacone opłaty wynikające z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2005r. na rzecz Spółki (...).

Zgodnie z § 4 umowy sprzedaży z dnia 29 czerwca 2005r. strony postanowiły, że wzajemne wierzytelności wynikające z umowy i wszystkich przyszłych umów, w których usługodawcą usług telekomunikacyjnych będzie Spółka (...), a usługobiorcą będzie powódka, będą podlegały wzajemnej kompensacji przez okres 5 lat. Strony postanowiły również, że każda z nich ponosi odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy na zasadach ogólnych z wyłączeniem korzyści.

W wypadku nieprzeniesienia prawa drogi na rzecz Spółki (...) w dniu 30 czerwca 2005r. lub niewyrażenia przez Spółkę (...) zgody na to przeniesienie, strony umowy z dnia 29 czerwca 2005r. przewidziały prawo odstąpienia przez Spółkę (...) od tej umowy w drodze pisemnego oświadczenia złożonego powódce w oznaczonym terminie.

W § 7 umowy z dnia 29 czerwca 2005r. ustalono, że umowa wchodzi w życie pod warunkiem zawieszającym zawarcia umowy cesji i uzyskania zgody (...) S.A. na przeniesienie praw i obowiązków wynikających z umowy z dnia 20 listopada 2000r. W dniu 19 września 2005r. strony zmieniły umowę między innymi co do terminu uzyskania zgody (...) S. A. na przeniesienie praw i obowiązków wynikających z umowy z dnia 20 listopada 2000r.

W dniu 30 września 2005r. powódka i Spółka (...) podpisały aneks do umowy z dnia 20 listopada 2000r., w którym (...) S.A. w W., następca (...) Spółki (...), miała wyrazić zgodę na przejęcie praw i obowiązków wynikających z tej umowy i na dokonanie cesji uprawnień przysługujących powódce z tej umowy na Spółkę (...). Spółka (...) nie podpisała tego aneksu.

W dniu 7 lipca 2005r. i 10 października 2005r. powódka przekazała protokolarnie Spółce (...) światłowody stanowiące przedmiot sprzedaży.

W dniu 20 stycznia 2006r. powódka i Spółka (...) zawarły porozumienie, którego stroną miała być także Spółka (...), która jednak nie podpisała tego porozumienia. Zgodnie z treścią porozumienia powódka przelewała z dniem 1 lutego 2006r. na rzecz Spółki (...) wszelkie prawa i obowiązki przysługujące jej z tytułu umowy z dnia 20 listopada 2000r., które Spółka (...) przejmowała z dniem 1 lutego 2006r., a Spółka (...) wyraziła zgodę na ustąpienie przez powódkę z umowy z dnia 20 listopada 2000r. i przejęcie praw i obowiązków przez Spółkę (...).

W dniu 20 stycznia 2006r. pozwana – Przedsiębiorstwo (...) S. A. w P. i Spółka (...) zawarły umowę, w której -celem zabezpieczenia wierzytelności pozwanej - Spółka (...) przeniosła na rzecz pozwanej Spółki (...) między

innymi własność kabla światłowodowego na odcinku K. – granica państwa oraz O. – K. z zastrzeżeniem warunku rozwiązującego. Spółka (...) oświadczyła, że przewłaszczone rzeczy stanowią jej własność.

Od października 2005r. powódka refakturowała na Spółkę (...), a następnie na pozwaną, opłaty uiszczane przez powódkę na rzecz Spółki (...) z tytułu udostępnienia prawa drogi. Powódka wystawiła z tego tytułu faktury na łączną kwotę 1.255.228,14 zł. Na poczet należności z tych faktur Spółka (...) zapłaciła łącznie 219.346,85 zł. Należności wynikające z części wyszczególnionych faktur zostały scedowane przez powódkę na rzecz (...) S.A. w likwidacji w W. i są przedmiotem sporu w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn. akt XVI GC 483 / 08.

Pismem z dnia 8 sierpnia 2007r. pozwana Spółka (...) poinformowała powódkę, że 13 lipca 2007r. nastąpiło połączenie pozwanej i Spółki (...) na podstawie art. 492 § 2 pkt 1 KSH i z dniem połączenia pozwana przejęła wszystkie prawa i obowiązki Spółki (...).

W dniu 31 grudnia 2008r. pozwana potwierdziła powódce, że figurujące w jej księgach saldo na rzecz powódki ustalone według stanu na 31 grudnia 2008r. wynosi 236.943,77 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo Spółki (...) za uzasadnione.

Sąd I instancji przyjął, że w dniu 29 czerwca 2005r. strony zawarły porozumienie upoważniające pozwaną do korzystania z określonych w tej umowie włókien światłowodowych oraz umowę, mocą której powódka sprzedała pozwanej określone włókna światłowodowe, oświadczając, że z dniem 30 czerwca 2005r. powódka przeniosła na rzecz pozwanej, a pozwana przejęła prawa i obowiązki wynikające z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r. o udostępnienie prawa drogi. W §5 umowy z dnia 29 czerwca 2005r. strony zastrzegły na rzecz pozwanej prawo do odstąpienia od umowy w przypadku nieprzeniesienia prawa drogi na pozwaną w dniu 30 czerwca 2005r. lub niewyrażenia przez Spółkę (...) w tym terminie zgody na to przeniesienie. Pozwana nie złożyła oświadczenia o odstąpieniu od umowy, a zatem zgodną wolą stron było korzystanie przez nią z prawa drogi.

Sąd I instancji wskazał, że z załączonych przelewów wynika, iż powódka zapłaciła na rzecz (...) S.A. za udostępnienie prawa drogi w okresie od maja 2008r. do listopada 2008r. łącznie kwotę 236.943,77 zł.

Sąd Okręgowy ustalił również, że pozwana znajduje się w posiadaniu światłowodów od momentu ich przekazania przez powódkę 7 lipca 2005r. i 10 października 2005r. oraz – wobec tego – korzysta z prawa drogi. Zdaniem Sądu I instancji z zeznań świadków B. E., J. P., J. S., M. P. wynika, że światłowody zostały faktycznie przekazane pozwanej przy podpisywaniu umowy z dnia 29 czerwca 2005r., do której dołączono protokoły przekazania. Światłowody były wpisane w wykazie środków trwałych pozwanej. Ponadto pozwana podnajmowała włókna światłowodowe Spółce (...) i nigdy ich z powrotem powódce nie przekazała.

Sąd I instancji podkreślił, że od momentu przekazania światłowodów pozwanej powódka refakturowała na pozwaną należności za prawo drogi, pozwana zaś początkowo płaciła za te faktury.

Skoro pozwana korzystała i korzysta z prawa drogi, to – w ocenie Sądu Okręgowego- kwota 236.943,77 zł, zapłacona przez powódkę na rzecz Spółki (...) tytułem opłaty za prawo drogi, stanowi dla pozwanej korzyść majątkową uzyskaną przez pozwaną bez podstawy prawnej, która podlega zwrotowi stosownie do art. 405 k.c.

Wyrok z dnia 2 kwietnia 2010r. został zaskarżony przez pozwaną apelacją, która zarzuca:

1/ naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 § 1 k.p.c. przez:

a/ obojętne potraktowanie braku umowy przelewu praw z umowy nr (...) o udostępnienie prawa drogi z dnia 20 listopada 2000r. na pozwaną,

b/ przyjęcie, że aneks nr (...) do umowy nr (...) o udostępnienie prawa drogi miał być podpisany jedynie pomiędzy powódką a pozwaną, co miało wywołać skutki prawne polegające na przeniesieniu praw i obowiązków z umowy o

udostępnienie prawa drogi na pozwaną oraz bezpodstawne uznanie, iż treść aneksu jest tożsama z porozumieniem z dnia 20 stycznia 2006r. podpisanym przez powódkę ze Spółką (...),

c/ pominięcie istniejącego sporu pomiędzy stronami w zakresie pierwotnej umowy sprzedaży (...) włókien światłowodowych z dnia 29 czerwca 2005r. w sytuacji, w której w zakresie powyższego nadal toczy się postępowanie sądowe, najpierw przed Sądem Okręgowym w Warszawie, a następnie przed Sądem apelacyjnym (VIA Ca 702/ 09),

d/ ustalenie obowiązku ponoszenia przez pozwaną ciężarów wynikających z korzystania z prawa drogi w całości i to w wysokości ustalonej w sposób abstrakcyjny , bez jakiegokolwiek udziału pozwanej,

e/ danie wiary zeznaniom świadków niewiarygodnych – byłych członków zarządu pozwanej, którzy pozostają w sporach z pozwaną, w tym rozstrzyganych w postępowaniu karnym,

2/ naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię oraz nieprawidłowe zastosowanie, to jest :

a/ art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. polegające na niewykazaniu przez powódkę, iż nie administrowała ona światłowodami rzekomo sprzedanymi pozwanej na podstawie umowy z dnia 29 maja 2005r., a w konsekwencji przerzucenie zobowiązań z tego tytułu na pozwaną oraz przyjęcia przez Sąd I instancji, iż ciężar dowodu co do wykazania braku posiadania światłowodów przez pozwaną spoczywał na pozwanej,

b/ art.336 k.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że pozwana faktycznie władała w/w włóknami światłowodowymi,

c/ art. 405 k.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie wysokości rzekomego bezpodstawnego wzbogacenia jakie miało wystąpić po stronie pozwanej,

d/ art.522 k.c. poprzez przyjęcie, iż umowa o przejęcie długu, jak i zgoda na nią wierzyciela nie musi przybierać formy pisemnej.

Apelacja wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, ewentualnie uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2011r., sygn. akt VIA Ca 1038 / 10 Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację oraz orzekł o kosztach.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny zarzut apelacji w zakresie pominięcia przez Sąd Okręgowy sporu pomiędzy stronami co do ważności i skuteczności pierwotnej umowy sprzedaży włókien światłowodowych z dnia 29 czerwca 2005r., który toczył się przed Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn. akt XXGC 329 / 06, a następnie przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt VIA Ca 702/ 09. Sąd Apelacyjny wskazał, że w powoływanym sporze Spółka (...) dochodziła od Spółki (...) rozliczenia ceny z tytułu sprzedaży włókien światłowodowych na podstawie umów z dnia 29 czerwca 2005r. W toku powyższego postępowania Spółka (...) podnosiła zarzut nieważności umów sprzedaży z dnia 29 czerwca 2005r. i zarzut ten nie został uwzględniony. W sprawie tej zasądzono od Spółki (...) na rzecz Spółki (...) tytułem ceny za sprzedane światłowody kwotę 628.164,26 zł. Sprawa zakończyła się wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 7 lipca 2010r., a skarga kasacyjna od tego wyroku nie została wywiedziona. W związku z tym Sąd Apelacyjny wskazał, że wyrok tego Sądu w sprawie o sygn. akt VIA Ca 702 / 09 przesądza kwestię ważności i skuteczności umów sprzedaży z dnia 29 czerwca 2005r.

Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny ustalił, że między stronami doszło do skutecznego przelewu praw i obowiązków z umowy nr (...) o udostępnienie prawa drogi z dnia 20 listopada 2000r. W związku z tym Sąd Apelacyjny stwierdził, że pozwana nie płacąc należności z tytułu prawa drogi wynikających z umowy nr (...) pozostaje w bezpodstawnym wzbogaceniu co do kwot , które zaoszczędziła we własnym majątku.

Na skutek skargi kasacyjnej pozwanej – wyrokiem z dnia 17 maja 2012r. sygn. akt ICSK 315 / 11 – Sąd Najwyższy uchylił wyżej wskazany wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy uznał, że wyrok z dnia 20 stycznia 2011r. został wydany z naruszeniem przepisu art. 365 §1 k.p.c., albowiem Sąd nie był związany w niniejszej sprawie oceną kwestii ważności umów sprzedaży z dnia 29 czerwca 2005r. opartą na dokonanych w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 lipca 2010r. sygn. akt VIA Ca 702/09 ustaleniach faktycznych i wyrażonych w tym wyroku ocenach prawnych.

Ponadto Sąd Najwyższy wskazał, że Sąd Apelacyjny naruszył art.519 k.c., wymaga bowiem rozważenia, czy postanowienia punktów 3.1. umów sprzedaży z dnia 29 czerwca 2005r. można zakwalifikować jako postanowienia o przejęciu długu, czy też jako postanowienia dotyczące przystąpienia do długu. Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę, że wymaga zbadania, czy oświadczenie zawarte w piśmie Spółki (...) z dnia 30 września 2005r. zostało złożone skutecznie i z zachowaniem terminu.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Jak trafnie ustalił Sąd Okręgowy pomiędzy powódką i poprzednikiem (...) Spółki (...) została zawarta 20 listopada 2000r. umowa nr (...) o udostępnienie prawa drogi, w ramach której powódka zamontowała własne urządzenia telekomunikacyjne na terenie i urządzeniach elektroenergetycznych poprzednika (...) Spółki (...) na trasie granica państwa – K. - D. i z tego tytułu w ostatecznym rozrachunku zobowiązała się uiszczać opłaty miesięczne za udostępnienie prawa drogi / umowa nr (...) wraz z aneksami nr (...) – k. 22- 47/.

Następnie 29 czerwca 2005r. powodowa Spółka (...) oraz Spółka (...) zawarły dwa porozumienia: jedno dotyczące dalszego postępowania w związku z zamiarami stron co do dalszej działalności / k. 123-125/ oraz drugie upoważniające Spółkę (...) do korzystania z włókien światłowodowych powódki zamontowanych na terenach i urządzeniach Spółki (...) w ramach umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r. / k. 114-115/.

Ponadto 29 czerwca 2005r. Spółka (...) oraz Spółka (...) zawarły umowy sporządzone przez podpisanie przez obie strony dwóch dokumentów. Według jednej umowy Spółka (...) sprzedała Spółce (...) światłowody w relacji K. do granicy państwa / k. 116- 122/ oraz według drugiej umowy Spółka (...) sprzedała Spółce (...) światłowody na odcinku O. / D. do K. / k. 126-132/, przy czym ta umowa została zmieniona aneksem nr (...) podpisanym 19 września 2005r. / k. 133/.

W punkcie 1.3 umów Spółka (...) złożyła oświadczenie co do posiadania tytułu prawnego do nieruchomości na całej długości światłowodów będących przedmiotem sprzedaży.

Umowy stanowią w punkcie 3.1, że z dniem 30 czerwca 2005r. (...) przenosi na rzecz (...) a (...) przejmuje prawa i obowiązki wynikające z umowy, o której mowa w §1.3. Według postanowienia 3.2 umów (...) zobowiązało się uzyskać zgodę (...) S.A. na przeniesienie praw i obowiązków wynikających z umowy, o której mowa w § 1.3. w terminie 30 dni od daty zawarcia umowy między stronami. Umowy stanowią w punkcie 3.3, że (...) oświadcza, że wszelkie płatności na rzecz (...) S.A. wynikające z umowy, o której mowa w §1.3 , zostały na dzień 30 czerwca 2005r. uregulowane przez (...). (...) zobowiązuje się zwolnić (...) z obowiązku świadczenia na rzecz (...) S.A. z tytułu wszelkich zobowiązań wynikających z umowy, o której mowa w §1.3 niniejszej umowy, powstałych przed dniem 30 czerwca 2005roku lub związanych z okolicznościami mającymi miejsce przed dniem 30 czerwca 2005r.”.

W aneksie nr (...) do umowy sprzedaży włókien O. – D.- K. zmieniono punkt 3.2. umowy przedłużając do 30 września 2005r. termin, w ciągu którego powódka zobowiązała się uzyskać zgodę na przeniesienie praw i obowiązków.

Ponadto do kwestii przeniesienia i przejęcia praw i obowiązków wynikających z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r. odnosi się postanowienie 5.4. oraz postanowienie 7.1 umów z dnia 29 czerwca 2005r.

Zgodnie z postanowieniem punktu 5.4 umów w wypadku nieprzeniesienia prawa drogi w terminie, o którym mowa w § 3.1. umów zawartych przez strony, lub niewyrażenia przez (...) S. A. w tym terminie zgody na to przeniesienie,

Spółka (...) ma prawo odstąpić od umowy, przy czym odstąpienie od umowy następuje poprzez pisemne oświadczenie złożone (...) w terminie 14 dni od daty, o której mowa w § 3.2 umowy.

W umowie dotyczącej światłowodów na odcinku K. – granica państwa postanowienie punktu 7.1. brzmi „Niniejsza umowa wchodzi w życie pod warunkiem zawieszającym zawarcia umowy cesji i uzyskania zgody, o których mowa w § 3 niniejszej umowy”. Z kolei w umowie dotyczącej światłowodów na odcinku O. – D.- K. punkt 7.1. ma brzmienie: „Niniejsza umowa wchodzi w życie pod warunkiem zawieszającym uzyskania w terminie zgody, o której mowa w 3.2 niniejszej umowy.”

Zmierzając do podpisania trójstronnej umowy w kwestii zmiany strony umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r. został sporządzony projekt aneksu nr (...) do umowy nr (...) zatytułowany „Zgoda na cesję”, w którym Spółka (...) miała wyrazić zgodę na przejęcie zobowiązań Spółki (...), wynikających z umowy nr (...) oraz na dokonanie cesji uprawnień z tej umowy. W projekcie aneksu wskazano, że podstawą prawną jego spisania jest art. 519 §2 pkt2 k.c. Aneks został podpisany przez powodową Spółkę (...) oraz Spółkę (...) / k. 142-143/.

Ponownie przygotowany projekt trójstronnego porozumienia w kwestii zmiany strony umowy nr (...) został podpisany 20 stycznia 2006r. przez powódkę i Spółkę (...) / k. 144-145/.

W świetle powyższych ustaleń należy stwierdzić, że 29 czerwca 2005r. powódka i poprzednik prawny pozwanej, tj. Spółka (...) zawarły na piśmie -niezależnie od umów sprzedaży -umowę, według której powódka przeniosła na rzecz Spółki (...), a Spółka (...) przejęła z dniem 30 czerwca 2005r. prawa i obowiązki wynikające z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r. o udostępnienie prawa drogi / punkt 3.1. umów z dnia 29 czerwca 2005r./.

Wobec tego, że prawo polskiemu nie jest znana jako instytucja normatywna umowna zmiana strony umowy, zmiany całej strony zobowiązania wzajemnego należy dokonać w drodze przelewu wierzytelności / art.509 k.c./ oraz przejęcia długu / art. 519 k.c./, jest przy tym obojętne, czy nastąpi to w ramach jednej czynności trójstronnej, czy sukcesywnie.

Zawarte w punkcie 3.1. umów z dnia 29 czerwca 2009r. oświadczenie stron w przedmiocie przelewu praw jest skuteczne w świetle art. 509§1 k.c.

Natomiast przejęcie długu wymagało – w świetle przepisu art. 519 §2 pkt 2 i art. 522 k.c. – zgody wierzyciela na przejęcie długu wyrażonej w formie pisemnej.

W rozpoznawanym przypadku Spółka (...) wyraziła zgodę na przejęcie długu w porozumieniu z dnia 20 stycznia 2006r.

W postanowieniu punktu 3.2 umów z 29 czerwca 2005r. powódka zobowiązała się uzyskać zgodę wierzyciela w terminie 30 dni od daty zawarcia umów, czyli w terminie do 29 lipca 2005r., przy czym w aneksie nr (...) do umowy sprzedaży włókien O. – D.- K. termin ten przedłużono do 30 września 2005r. Jednakże fakt wyrażenia przez Spółkę (...) zgody na przejęcie długu po terminie wskazanym w punkcie 3.2 umów nie czyni bezskutecznym oświadczenia Spółki (...) o wyrażeniu zgody na zmianę strony umowy. Termin zastrzeżony przez strony w punkcie 3.2. umów z dnia 29 czerwca 2005r. nie był terminem wyznaczonym wierzycielowi w trybie art. 520 k.c., w związku z tym bezskuteczny upływ tego terminu nie może być poczytany za odmowę zgody ze strony wierzyciela. To powodowa Spółka (...) zobowiązała się względem Spółki (...) do uzyskania zgody wierzyciela w terminie określonym w punkcie 3.2. umów z dnia 29 czerwca 2005r. Na wypadek zaś uchybienia przez powódkę temu obowiązkowi strony przewidziały sankcję w punkcie 5.4. umów, a mianowicie przyznały Spółce (...) uprawnienie do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od daty, o której mowa w punkcie 3.2. Jak zaś prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy Spółka (...) nie skorzystała z tego uprawnienia.

W literaturze przyjmuje się, że umowa przejęcia długu powinna zawierać zwolnienie z długu dotychczasowego dłużnika w sposób wyraźny, a nie tylko przez facta concludentia. W razie wątpliwości należy uznać nowego dłużnika za dłużnika solidarnego, co doprowadziłoby do przystąpienia do długu, a nie do jego przejęcia.

Ustosunkowując się do tej kwestii należy wskazać, że zgodnie z przepisem art. 519 § 1 k.c. osoba trzecia może wstąpić na miejsce dłużnika, który zostaje z długu zwolniony / przejęcie długu/. W świetle zatem przytoczonego przepisu przedmiotem umowy jest wstąpienie nowego dłużnika w miejsce dłużnika dotychczasowego, które rodzi skutek prawny w postaci zwolnienia z długu / przejęcie długu/. W punkcie 3.2. umów z dnia 29 czerwca 2005r. strony postanowiły, że Spółka (...) przenosi na rzecz (...), a (...) przejmuje prawa i obowiązki wynikające z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r. Strony więc użyły ustawowego sformułowania „przejęcia”. Ponadto dla osiągnięcia celu w postaci umownej zmiany stron stosunku prawnego wzajemnie zobowiązującego strony dokonywały równocześnie dwóch czynności przelewu praw i przejęcia zobowiązań. Oceniając zatem czynności dotyczące długu należy mieć na uwadze, że tym czynnościom odpowiadały czynności przelewu uprawnień, a skutkiem tych obu czynności miała być zmiana strony stosunku prawnego. Gdyby pod użytym przez strony pojęciem przeniesienia i przejęcia prawa i obowiązków rozumieć przystąpienie do długu, to strona przejmująca stałaby się wyłącznym wierzycielem / a nie wierzycielem solidarnym/, zaś po stronie dłużnej występowałaby jako dłużnik solidarny, przy czym nie doszłoby do umownej zmiany stron w stosunku wynikającym z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000.

Ponadto w punkcie 3.3 umów strony zastrzegły, że (...) zobowiązuje się zwolnić (...) z obowiązku świadczenia na rzecz (...) S.A. z tytułu wszelkich zobowiązań wynikających z umowy, o której mowa w § 1.3 niniejszej umowy powstałych przed dniem 30 czerwca 2005 roku lub związanych z okolicznościami mającymi miejsce przed dniem 30 czerwca 2005r.” Takie zwolnienie byłoby bezprzedmiotowe w przypadku przystąpienia przez Spółkę (...) do długu z dniem 30 czerwca 2005r. Nadto strony wyraźnie wskazały w punkcie 3.2 umów na konieczność uzyskania zgody wierzyciela na przejęcie długu, która to zgoda jest zbędna w przypadku przystąpienia do długu. W tzw. zaś aneksie nr (...) do umowy nr (...) o udostępnienie prawa drogi z dnia 20 listopada 2000r., podpisanym przez Spółkę (...), podano jako podstawę prawną wyrażenia przez Spółkę (...) zgody na zmianę strony umowy przepis art. 519 § 2 pkt 2 k.c., który dotyczy przejęcia długu, a nie przystąpienia do długu nieuregulowanego w przepisach k.c.

Z tych względów należy przyjąć, że w punkcie 3.1. umów z dnia 29 czerwca 2005r. strony tych umów złożyły oświadczenia o przejęciu w rozumieniu art. 519 § 1 oraz § 2 pkt 2 k.c. przez Spółkę (...) obowiązków powódki wynikających z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r.

Pozwana Spółka zarzuca nieważność umów sprzedaży z dnia 29 czerwca 2005r., stanowiących – zdaniem pozwanej- causa umowy o wstąpienie w prawa i obowiązki powódki, wynikające z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r. o udostępnienie prawa drogi, która to kwestia ma- według pozwanej- kardynalne znaczenie dla rozstrzygnięcia w danej sprawie.

Powyższe zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. W ocenie Sądu Apelacyjnego skuteczne zawarcie umów sprzedaży światłowodów nie stanowiło causa umowy o przeniesienie na Spółkę (...) praw i obowiązków korzystającego wynikających z umowy o udostępnienie prawa drogi. Umowy te były powiązane gospodarczo, lecz ta okoliczność sama w sobie nie jest wystarczająca dla uchylenia się pozwanej od obowiązku uiszczenia opłat za prawo drogi.

Ponadto w danej sprawie pozwana Spółka (...) nie wykazała nieważności umów sprzedaży z dnia 29 czerwca 2005r., chociaż ciężar udowodnienia tego faktu spoczywał na pozwanej zgodnie z przepisem art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym pozwana podniosła tylko, że przed Sądem Okręgowym w Warszawie toczy się spór o sygn. akt XXGC 329 / 06 z powództwa powódki przeciwko pozwanej o zapłatę kwot wynikających ze sprzedaży włókien, w którym pozwana zaprzecza skutecznemu zawarciu tychże umów ze względu na bezwzględną nieważność / brak zgody organów spółki na zawarcie umowy, wymaganej przepisami prawa/. W związku z tym pozwana wniosła o zawieszenie postępowania w trybie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. . Na rozprawie 10 lipca 2009r. Sąd Okręgowy prawidłowo oddalił wniosek o zawieszenie postępowania / k. 336- 338/, sprawa bowiem o sygn. akt XXGC 329 / 06 dotyczyła rozliczenia ceny za sprzedane światłowody, rozstrzygnięcie zatem sprawy niniejszej nie zależało od wyniku sprawy o cenę sprzedaży światłowodów.

W postępowaniu przed Sądem I instancji pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów i nie zgłosiła żadnych wniosków dowodowych na okoliczność nieważności umów sprzedaży i nie uczyniła tego także w apelacji.

Dopiero w piśmie procesowym datowanym 16 listopada 2012r. pozwana wniosła o dopuszczenie z urzędu na podstawie art. 232 zdanie 2 k.p.c. dowodów z aktu założycielskiego Spółki (...) na okoliczność, że umowa spółki nie przewidywała umów, o których mowa w art. 229 KSH oraz protokołów Zgromadzeń Wspólników tej Spółki w okresie od 12 stycznia 2004r. do 29 sierpnia 2005r. na okoliczność, że Zgromadzenie Wspólników nie podjęło uchwały o wyrażeniu zgody na nabycie przez Spółkę (...) światłowodów.

Sąd Apelacyjny oddalił wyżej wskazane wnioski dowodowe, uznając, że działalność sądu z urzędu – stosownie do przepisu art. 232 zdanie drugie k.p.c.- powinna być podejmowana tylko w wyjątkowych sytuacjach między innymi, gdy w grę wchodzi nieważność czynności prawnej, lecz i wówczas muszą zaistnieć szczególne przyczyny działania z urzędu. W danej sprawie pozwana jest osobą prawną, prowadzącą działalność gospodarczą, a w postępowaniu była nadto reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego. Wnioski dowodowe zgłoszone w postępowaniu apelacyjnym pozwana mogła powołać w postępowaniu przed Sądem I instancji. To pozwana twierdziła, że istotną kwestią jest skuteczność zawarcia umów sprzedaży, a jej wniosek o zawieszenie postępowania został oddalony już 10 lipca 2009r. w toku postępowania przed Sądem I instancji, nie można więc uznać, iż potrzeba powołania dowodów na tę okoliczność wynikła później.

Na podstawie zatem przepisu art. 381 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez pozwaną w piśmie z dnia 16 listopada 2012r.

W konsekwencji należy stwierdzić, że – wbrew przepisom art. 6 k.c. oraz art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.- pozwana nie udowodniła nieważności umów sprzedaży z dnia 29 czerwca 2005r. Taka zatem okoliczność nie może być brana pod uwagę przy ocenie zawarcia umowy o wstąpienie Spółki (...) w prawa i obowiązki korzystającego z prawa drogi wynikające z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r.

Pozwana Spółka zarzuca nadto, że umowy zostały zawarte pod warunkiem zawieszającym i wobec niespełnienia się warunku wygasły. Zarzut powyższy jest nietrafny już z tej przyczyny, że nie ma podstaw do ustalenia, aby umowy z dnia 29 czerwca 2005r. zostały zawarte pod warunkiem zawieszającym. Według postanowienia punktu 7.1 umowa wchodzi w życie pod warunkiem zawieszającym: zawarcia umowy cesji i uzyskania zgody, o której mowa w § 3 lub pod warunkiem uzyskania w terminie zgody, o której mowa w 3.2. umowy. Jednakże przedmiotowe umowy stanowią równocześnie w punkcie 5.4., że skutkiem nieprzeniesienia prawa drogi w terminie lub niewyrażenia zgody Spółki (...) w tym terminie na przeniesienie, Spółka (...) ma prawo odstąpić od umowy. Zgodnie z przepisem art. 89 k.c. istotą warunku jest uzależnienie powstania lub ustania skutków czynności prawnej od określonego zdarzenia. Warunek zawieszający uzależnia powstanie skutków czynności prawnych od nastąpienia określonego zdarzenia. Skoro więc w przedmiotowych umowach strony przewidziały jako skutek nieprzeniesienia drogi w terminie lub niewyrażenia przez wierzyciela zgody na to przeniesienie powstawanie po stronie Spółki (...) uprawnienia do odstąpienia od umów, to nie można przyjąć, że umowy zostały zawarte pod warunkiem zawieszającym w rozumieniu art. 89 k.c.

Z tych wszystkich względów należy stwierdzić, że na podstawie postanowień punktu 3. 1 umów z dnia 29 czerwca 2005r. oraz porozumienia z dnia 20 stycznia 2006r. doszło do skutecznego przeniesienia na Spółkę (...) praw i obowiązków korzystającego z prawa drogi wynikających z umowy nr (...) z dnia 20 listopada 2000r. Następnie prawa i obowiązki z umowy nr (...) przeszły na pozwaną Spółkę (...).

Nadto – jak trafnie ustalił Sąd I instancji- przedmiotowe światłowody zostały przekazane Spółce (...) protokołami z dnia 7 lipca 2005r. oraz 10 października 2005r., zostały wpisane do wykazu środków trwałych Spółki (...), były przez tę Spółkę przewłaszczone na zabezpieczenie i podnajmowane. Powyższe świadczy o tym, że najpierw Spółka (...), a następnie pozwana korzystały z prawa drogi.

Powyższych ustaleń nie może podważyć ogólnikowy zarzut apelacji błędnego dania wiary zeznaniom świadków, którzy- zdaniem apelującej- nie są wiarygodni tylko z tego względu, że są to byli członkowie zarządu pozwanej, pozostający w sporach z pozwaną. W tym zakresie pozwana nie wskazała, ani na wadliwość w rozumowaniu Sądu I instancji, ani na sprzeczności w zeznaniach świadków, które mogłyby potwierdzić powyższy zarzut.

W konsekwencji skoro pozwana wstąpiła w prawa i obowiązki wynikające z umowy nr (...) i przysługuje jej prawo drogi, to nie płacąc należności z tytułu prawa drogi wynikających z umowy nr (...) pozwana pozostaje w bezpodstawnym wzbogaceniu co do kwot, które zaoszczędziła we własnym majątku z tego tytułu.

Nie zasługuje przy tym na uwzględnienie zarzut bezkrytycznego uznania przez Sąd konieczności ponoszenia przez pozwaną pełnej opłaty z tytułu prawa drogi. Zarzut ten w apelacji nie został uzasadniony, w toku zaś postępowania przed Sądem I instancji pozwana nie kwestionowała wysokości opłat. Dodać trzeba, że zawierając umowy z dnia 29 czerwca 2005r. pozwana miała świadomość co do wysokości opłat należnych Spółce (...), umowa bowiem o udostępnienie prawa drogi wraz z aneksami stanowiła integralną część umów z dnia 29 czerwca 2005r.

W toku postępowania apelacyjnego pozwana podniosła zarzut niezastosowania art. 224 § 2k.c. w związku z art.225 i art. 222 § 1 k.c. Zarzut ten jest chybiony, powódka bowiem nie jest właścicielem nieruchomości i urządzeń z tytułu korzystania których Spółka (...) pobiera opłatę za prawo drogi. Wskazane zatem przez pozwaną przepisy nie mają w sprawie zastosowania.

W sprawie nie ma także zastosowania przepis art. 376 § 1 k.c., jako że nie ustalono, aby strony były dłużnikami solidarnymi z tytułu opłat za prawo drogi.

Z tych względów apelacja pozwanej jako bezzasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu stosownie do przepisów art. 98§ 1 i § 3, art. 108 § 1 i art. 109 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c.